

PRÍPADOVÁ ŠTÚDIA:

VIEM, ŽE VIEM VIAC

Téma:	Zameranie:
intelektové nadanie, inteligencia, komorbidity intelektového nadania, vývinové aspekty nadania, druhy inteligencie, nastavenie mysle	Psychologická disciplína: všeobecná psychológia, vývinová psychológia, psychológia osobnosti, pedagogická psychológia Odporúčaný odbor štúdia: učiteľstvo a pedagogické vedy, logopédia a liečebná pedagogika

1 Šimonova mama už mala 33, jeho otec 37, keď sa Šimon narodil. Obaja rodičia mali ukončené
2 vysokoškolské vzdelanie. Šimonova matka bola chemička a otec mal vlastnú firmu
3 v stavebníctve. Šimon bol od detstva milé, dobré a zvedavé dieťa. Už v jednom roku poznal
4 veľa slov a spájal ich do dvoj- až trojslovných viet. Zaujímali ho knižky, príbehy, ale aj
5 písmenká. V 18. mesiacoch sa pýtal na všetko: „Čo je to?“ a chcel spoznávať svet. Keď mal dva
6 roky, poznal už takmer celú abecedu, poznal všetky zvieratá z encyklopédie, vrátane toho,
7 kde žijú a aké sú rýchle a veľké. Kým nastúpil do materskej školy, rád si skladal puzzle s 50 až
8 100 dielikmi a jeho obľúbenou hračkou bolo, samozrejme, aj lego. Bol samostatný a tvorivý,
9 no mal rád aj kreslené rozprávkové filmy. S rodičmi sa často rozprával o tom, čo sa
10 v príbehoch odohralo, ako sa postavy cítili, a veľmi ho zaujímalo, prečo sa správali tak, ako sa
11 správali, a nie inak. Diskutovali spolu o iných variantoch správania a o tom, ako by to mohlo
12 zmeniť príbeh.

13 V interakcii s inými deťmi bol najskôr v úzadí a pozoroval ich správanie. Nerád sa s nimi hral,
14 nerozumeli mu a hrali sa len také jednoduché detské hry. Šimon si predstavoval svet podľa
15 seba. Rýchlo si osvojoval pravidlá, úkony, pohyby, slová. V štyroch rokoch rozumel okrem
16 materinského jazyka aj ďalším dvom jazykom a vedel si v nich vypýtať to, čo potreboval.
17 V slovenskom jazyku mal ale ešte nezreteľnú výslovnosť a cudzí ľudia mu rozumeli horšie aj
18 z toho dôvodu, že rozprával veľmi rýchlo a veľa, často vynechával niektoré časti vety, ktoré
19 nestihol povedať. Ľudia mu často nerozumeli, upozorňovali ho, aby rozprával pomalšie
20 a zreteľnejšie. Často hovoril mame, že on tu nechce byť, že svet je divný. Nerozumel, prečo
21 sa má so spolužiakmi a spolužiačkami deliť o svoje hračky, keď mu patria alebo ak sa chce
22 hrať s nimi len on. Neútočil na deti, ale keď ho niečo nahnevalo, vedel vytrvalo a dlho kričať.

23 Keď išiel do školy poznal nielen písmená, ale aj čísla. Sčítaval a odčítaval do 1000 spamäti,
24 a keď sa sústredil a mal príklad z praxe, vedel si základné čísla aj vynásobiť. Mal rozsiahle
25 poznatky vo viacerých oblastiach, predovšetkým v oblasti prírody (zvieratá a minerály), ale aj
26 v oblasti fyziky, vesmíru a chémie. Zaujímalo ho všetko, mal excelentnú pamäť a v šachu ho

27 máloktorý dospelý porazil. Bol súťaživý a rád vyhrával. Do školy sa veľmi tešil. No
28 po prvotnom nadšení, prichádzal domov smutný. Nudil sa. To, čo sa učili v prvom ročníku, už
29 dávno vedel, zaujímalo ho všetko iné, len nie to, čo pani učiteľka hovorila. Šimon zvládal
30 všetko okrem písania. Pri úlohách z písania až plakal. Zatiaľ čo matematiku urobil za minútu,
31 namotivovať ho, aby začal písať do zošita písmená, bola pre rodičov sifyfovská úloha,
32 trvajúca desiatky minút až hodinu. Postupne začal dostávať v škole poznámky. „Nesústredil
33 sa na hodine. Veľmi často sa otáča, vyrušuje ostatných.“ Pani učiteľka nevedela, čo s ním má
34 robiť, lebo kým vysvetlila zadanie ostatným, Šimon mal už cvičenie vypracované
35 a chcel sa rozprávať. Triedna učiteľka presvedčila jeho rodičov, aby ho dali otestovať, lebo
36 podľa nej má nadpriemerné IQ a ona nevie, ako k tomu pristupovať. Podľa nej by mal ísť
37 Šimon do školy pre nadané deti. Šimon vedel, že vie viac ako ostatní, ale nebol si sebou istý,
38 keďže písal škaredo, pletli sa mu písané písmená a nevedel ich pekne napísať, tak ako to
39 chceli jeho rodičia a pani učiteľka. Rodičia mu vybavili testy inteligencie v Centre poradenstva
40 a prevencie a zistili, že má nadpriemerné IQ s hodnotou nad 130.

41 Spolu s pani psychologičkou uvažovali, či ho presunú na inú školu, alebo len poskytnú
42 informácie o tejto skutočnosti bežnej škole. Keďže mal veľmi vysokú inteligenciu v oblasti
43 práce s číslami, priestorovej rotácie a porozumenia vzťahom medzi predmetmi; výbornú
44 pamäť, no priemerné až nižšie výsledky v oblasti slovníka a verbálnej inteligencie, rozhodli sa,
45 že Šimon ostane na základnej škole a na matematiku bude chodiť do vyšších ročníkov, pričom
46 slovenský jazyk absolvuje so svojou triedou. Šimon na počudovanie zvládal v oblasti
47 matematiky aj učivo tretieho a štvrtého ročníka. Horšie to bolo so začlenením. Postupne sa
48 stával vo svojej triede menej obľúbeným, keďže sa nemal s ostatnými o čom rozprávať,
49 a občas rodičom naznačil, že jeho spolužiačky a spolužiaci sú hlúpi a nič nevedia. Na hodinách
50 začal vopred vykrikovať správne odpovede, lebo nevedel počkať, kým odpovedia ostatní.
51 Dokonca občas opravoval aj pani učiteľku. Doma hovoril, že to nevie dobre a má medzery
52 v poznatkoch a potom na neho kričí. A on kričal na ňu. Hoci bol už školák, nevedel ovládať
53 svoje emócie. Zároveň vedel povedať presne to, čo pani učiteľku alebo spolužiačky
54 a spolužiakov zranilo. Nerozumel tomu. Veď on hovoril len pravdu, prečo sa všetci urážajú?
55 Pýtal sa často rodičov. Tiež nerozumel irónii a vtipom. Všetci sa smiali na niečom a on nevedel
56 na čom. Cítil sa v kolektíve nesvoj a stratený. Nerozumel, keď sa ostatní na seba pozreli,
57 a potom sa smiali. Nevedel, čo sa stalo, ale pripisoval to tomu, že ho nemajú radi.

58 Keďže chcel rýchlo povedať to, čo mal na mysli, stávalo sa mu, že sa občas zakoktal. V triede
59 sa mu za to vysmievali. Stávalo sa mu to čím ďalej, tým viac. Necítil sa prijatý, necítil sa medzi
60 deťmi dobre. Mýlil sa pri čítaní, pri písaní diktátov zlyhával a nevedel, ako idú za sebou
61 správne písmenká. Ešte v treťom ročníku nebol schopný písať písané písmená a aj v tlačенých
62 písmenách sa občas pomýlil a písal ich zrkadlovo. Po absolvovaní ďalších sedení v centre
63 poradenstva a prevencie špeciálna pedagogička dospela k záveru, že Šimon má poruchu
64 pozornosti a hyperaktivity, dyslexiu a dysortografiu. Napísala do školy odporúčania, aby mal
65 viac času na písomkách, a aby mu nehodnotili diktáty.

66 Najväčšou nočnou morou bola ale školská jedáleň. To jedlo sa nedalo jesť..., teda pozerieť
67 na to. Nezniesol, keď mu naložili ryžu a na to mäso a zeleninu... Bol hladný a všetko mal rád,

68 ale nie spolu. Prečo mu to nemohli dať na jednu kôpku ryžu, na druhú mäso a na tretiu šťavu?
69 Alebo do samostatných misiek? Nevedel prečo, ale v školskej jedálni do neho vždy prišla
70 strašná zlosť a on si ani nepamätal, čo hovoril a ako sa správal. Asi čudne, lebo tety kuchárky
71 vždy nad ním zalamovali rukami. Radšej na obedy ani nechodil a ostal hladný, až kým
72 neprišiel domov.

1 Škola a svet očami pubertáka Šimona

2 *Ako by som to povedal... Škola je nuda. Je to miesto, kam rodičia odkladajú deti, keď musia ísť*
3 *do práce. Najradšej by som tam nechodil. Neviem, načo tam mám byť. Naučím sa viac, keď som*
4 *doma za počítačom a sledujem svojich obľúbených youtuberov alebo keď hrám hry. Sú tam staré*
5 *stoly, nemám tam priestor pre seba a niektorí učitelia sú naozaj hlúpi alebo zlí. Neviem, niečo*
6 *z toho. Alebo možno len neznášajú deti. Minule sa urazili, keď som im povedal, že to vysvetľujú*
7 *zle, lebo som pozeral dokument, kde daný jav vysvetľovali komplexne, a tvrdili, že je to len*
8 *mýtus. Ale učitelia by to mali vedieť, nemôžu nás učiť hlúposti.*

9 *Napríklad, ja horšie píšem. Neviem, kam patria dlžne, a mäččene nie sú pre mňa zaujímavé a ani*
10 *I a Y. To prečo ten Štúr vymyslel. Asi sa musel veľmi nudiť. Jednoducho neznášam slovenčinu,*
11 *chcel by som ísť na školu, kde budem mať len angličtinu, áno tú mám radšej. Aj na internete je*
12 *všetko po anglicky, počítačový jazyk je v angličtine... mali by sme sa učiť len anglicky. Nebol by*
13 *som proti, zlepšil by sa mi život. No a keby aspoň prestali dávať diktáty. Síce odkedy ma*
14 *integrovali, že mám dysortografiu a dysgrafiú, tak mi učiteľka dáva viac času. Ale inak nič. Áno,*
15 *mama sa menej hnevá, že robím chyby. Tak z tohoto pohľadu to bolo dobré.*

3

16 *Ono celkovo je škola o ničom. Sú tam iné deti, ktoré nič nevedia. Oni sú dokonca tak nevedomí,*
17 *že nevedia ani to, čo nevedia. Učiteľ ich vyvolá a nič nepovedia. Nechápem to, veď by si mali*
18 *niečo vymyslieť. Veď o tom učiteľ hovoril na minulej hodine, a nerozumiem, že si to*
19 *nezapamätali. A potom, keď píšeme písomku, tak všetci chcú, aby som im našepkal. Ale to nie je*
20 *správne, mali by to vedieť. Nemôžu chcieť mať dobrú známku, ak to nevedia. To nie je*
21 *spravodlivé. Hnevajú sa potom na mňa, že im nič nepoviem. Chcú, aby som im dal odpísať*
22 *vypracované domáce úlohy. Pravda je, že sa občas cítim zneužívaný. Veď nech priznajú, že to*
23 *nevedia. Ale viem, že to nemôžem povedať nahlas, že by mi nerozumeli, urazili by sa. Niekedy*
24 *radšej nič nehovorím. Aby sa niekto neurazil, nenaštval, aby som niekoho nezranil... je to ťažké.*
25 *Niekedy mám chuť vybehnúť z triedy a kričať. Je to veľmi silný pocit frustrácie a beznádeje.*

26
27 *Predstavte si, minule dala učiteľka zadanie: Ak raketa a loptička stoja spolu 1,10 €, raketa je*
28 *presne o 1€ drahšia ako loptička, koľko stojí potom loptička? Moji spolužiaci odpovedali 0,10 €,*
29 *že stojí loptička... oni to vôbec nepochopili a ja som nerozumel prečo... Ako je to možné, že si to*
30 *nevšímli... počítali, počítali, a zle. Veď je to jasné, na to nemusia mať kalkulačku a ani počítať.*
31 *Jednoducho, nemám sa s nimi o čom rozprávať. Nemám tam nikoho. Doma za počítačom mi je*
32 *lepšie. Občas by som si veľmi pral nájsť niekoho, kto by mi rozumel, mal by podobné záujmy*
33 *a netrápilo by ho, že sa občas neviem vyjadriť. Viem, že občas hovorím veľa, ale ak ma téma*

34 zaujme, ponorím sa do nej a neviem prestať, potrebujem to všetko povedať, naštudovať, každý
35 detail a potom si myslím, že by to mohlo byť zaujímavé aj pre iných.

Ako citovať tento učebný materiál:

Lemešová, M., Minarovičová, K., Sokolová, L., & Zacharová, Z. (2024). *Viem, že viem viac*. In: Dvorská, D., Sokolová, L., Karolčík, Š., Dovičák, M., Griguš, S., & Hrcán, Z.: Učiteľská akadémia UK [webová stránka]. Získané z <https://www.ucitelskaakademia.sk/pripady-a-pribehy/psychologia-x-krat-inak/viem-ze-viem-viac>

Prípadové štúdie a zadania sú súčasťou publikácie:

Lemešová, M., Minarovičová, K., Sokolová, L., & Zacharová, Z. (2024). *Psychológia x-krát inak*. Univerzita Komenského v Bratislave. ISBN 978-80-223-5955-9.